Ministerie van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de
Eerste Kamer der Staten-Generaal
Kazernestraat 52
Den Haag

Ministerie van Buitenlandse Zaken
Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20061
Nederland

www.minbuza.nl

Onze referentie
BZ2633867

Bijlage(n)
2

Datum 16 november 2026
Betreft Geannoteerde Agenda Raad Buitenlandse Zaken Handel d.d. 30 november 2026

Geachte voorzitter,

Hierbij bied ik u de geannoteerde agenda aan voor de Raad Buitenlandse Zaken Handel van 30 november 2026.

De minister van Buitenlandse Handel
en Ontwikkelingssamenwerking,

S.W. Sjoerdsma

GEANNOTEERDE AGENDA RAAD BUITENLANDSE ZAKEN/HANDEL VAN 30 NOVEMBER 2026

Introductie
Op maandag 30 november a.s. vindt, onder Iers voorzitterschap, de Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) Handel plaats in Brussel. Tijdens de plenaire vergadering van de Raad zal worden gesproken over achtereenvolgens de handelsbetrekkingen van de Europese Unie met de Verenigde Staten (EU-VS), economische veiligheid en diversificatie, en de betrekkingen met het *Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership (CPTPP)*. Tijdens het ontbijt zal van gedachten worden gewisseld over de inzet van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) met betrekking tot de impact van overconcentratie en structurele overcapaciteit. Voor de lunch is een werklunch voorzien over de handelsrelatie met de VS.

Onder het kopje overig wordt ingegaan op de stand van zaken van diverse moties en aan uw Kamer gedane toezeggingen.

Ontbijt: OESO-werk over impact structurele overcapaciteit
Tijdens het ontbijt zal naar verwachting SG OESO, Mathias Cormann, de Raad informeren over de analyses en werkstromen van de organisatie ten aanzien van in het kaart brengen van structurele overcapaciteit. De Raad zal met SG OESO van gedachten wisselen over de ontwikkelingen, trends en impact van overcapaciteit in verschillende sectoren. Het kabinet zal het belang onderstrepen van de OESO-werkzaamheden om overcapaciteiten en handelsstromen in kaart te brengen, met name gezien de huidige negatieve effecten van overcapaciteit op diverse sectoren binnen de Nederlandse en Europese industrie.

Handelsrelaties EU-VS
De Raad zal spreken over de handelsrelaties met de Verenigde Staten. De EU houdt zich aan de EU-VS verklaring inzake handel (de zogenaamde Turnberry Deal) en de EU verwacht van de VS dat ook zij de deal in stand zullen houden. Het is nog te vroeg om te concluderen of de uitslagen van de Midterm verkiezingen op korte termijn gevolgen zullen hebben voor het handelspolitieke beleid van de VS.
In dit kader bestaat brede steun onder lidstaten voor verdere uitwerking van de gezamenlijke EU-VS verklaring inzake handel. Daarbij zal naar verwachting worden verkend welke mogelijkheden er zijn voor positieve samenwerking, onder meer op het gebied van kritieke grondstoffen, Pax Silica en het gezamenlijk optrekken tegen overcapaciteit. Nederland steunt de door de Commissie gestelde randvoorwaarden voor verdere uitwerking van de gezamenlijke verklaring: dat de behaalde resultaten evenwichtig en in wederzijds voordeel moeten zijn; dat bestaande zorgen over Amerikaanse heffingen op metaalderivaten moeten worden weggenomen; dat de VS bereid moet zijn verdere wederzijds voordelige tariefverlaging te overwegen; en dat de regulatoire autonomie van de Unie volledig moet worden gerespecteerd. Het kabinet voegt daar graag nog aan toe dat het Amerikaanse heffingenregime, dat in toenemende mate onshoringselementen bevat, niet ten koste mag gaan van de industriële basis van de EU. Deze lijn zal het kabinet uitdragen.

Economische veiligheid en diversificatie
De Raad zal spreken over economische veiligheid en het belang van het diversifiëren van handelspartners gezien de risico's die geo-economische spanningen met zich meebrengen. In dat kader presenteert de Europese Commissie naar verwachting in december dit jaar een pakket om de economische veiligheid van de EU te versterken door de toeleveranciers van de Europese economie verder te diversifiëren (DiversifyEU). Binnen de Raad bestaat er veel eensgezindheid over het belang hiervan. Ook het kabinet deelt de zorgen om risico's van strategische afhankelijkheden die de EU kwetsbaar maken voor economische druk en verstoringen in de toelevering. Het kabinet sluit zich dan

ook, conform motie Van der Lee c.s.[1], aan bij de analyse en inzet van Frankrijk en Duitsland waar het gaat om een slagvaardigere Unie ter bescherming tegen onrechtmatige handelspraktijken van derde landen. In dit kader is het wat het kabinet betreft cruciaal dat de EU sterk inzet op diversificatie van handelspartners, het steviger gebruik van het Europese handelsinstrumentarium en het versterken van ons eigen concurrentievermogen. Een uitbreiding van het instrumentarium kan daarin van toegevoegde waarde zijn. Het kabinet let daarbij op een aantal aandachtspunten, zoals een gerichte en proportionele benadering, het beperken van regeldruk en de samenhang met industrie- en technologiebeleid. Daarnaast vindt het kabinet het belangrijk om te benadrukken dat met name ook het sluiten en verstevigen van vrijhandelsverdragen bijdragen aan diversificatie van handelspartners. Een eventueel nieuw diversificatie instrument zou hier dan ook geen inbreuk op moeten doen. In lijn met Motie Hoogeveen[2] pleit het kabinet bovendien, in het kader van 'open waar het kan, beschermen waar het moet' voor een open Europese economie en vrije handel.

Lunch: CPTPP & Jaarlijks rapport over simplificatie en implementatie
De Raad zal tijdens de lunch spreken over de *Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership* (CPTPP). Voorts publiceerde iedere Europees Commissaris op 5 oktober jl. een jaarlijks voortgangsrapport ten aanzien van simplificatie, implementatie en handhaving, dat door de Commissie zal worden toegelicht en zal worden besproken.[3]

CPTPP is een vrijhandelsverdrag tussen landen rondom de Stille Oceaan en het Verenigd Koninkrijk. Naar verwachting zal de Europese Commissie een overzicht geven van de laatste ontwikkelingen in de relatie tussen de EU en de CPTPP landen. Sinds 2025 voeren de EU en CPTPP landen een handels- en investeringsdialoog, waarmee nauwere samenwerking op het gebied van handelsdiversificatie, digitale handel, weerbaarheid van toeleveringsketens, en hervorming van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) wordt opgezet. Binnen de Raad bestaat er brede steun voor nauwere samenwerking tussen de EU en CPTPP landen. Ook het kabinet steunt de inzet van de Commissie om deze samenwerking te verstevigen, bijvoorbeeld op het gebied van het voorkomen van handelsbeperkende maatregelen. In het kader van toenemende geo-economische spanningen is het belangrijk dat de EU haar banden met gelijkgezinde partners, zoals binnen de CPTPP, verder aanhaalt. De vrijhandelsverdragen die de EU met een groot deel van de CPTPP-leden heeft, vormen een belangrijke basis om de economische samenwerking te verdiepen, toeleveringsketens te diversifiëren en gezamenlijke normen en standaarden te versterken.

Videogesprek met USTR
Na afloop van de lunch zal worden gesproken met de Amerikaanse handelsvertegenwoordiger Jamieson Greer over de bilaterale handelsrelatie van de Europese Unie en de Verenigde Staten. Het kabinet zal interveniëren langs de lijnen zoals geschetst bij het voorgaande agendapunt EU-VS.

[1] Kamerstukken II, vergaderjaar 2026 – 2027, 21 501-20, nr. 2448.
[2] Kamerstukken II, vergaderjaar 2025 – 2026, 36 180, nr. 240.
[3] https://commission.europa.eu/publications/2026-annual-progress-report-simplification-implementation-and-enforcement-commissioner-maros_en

Overige onderwerpen

Stand van zaken Wet internationaal verantwoord ondernemen (Wivo)

In de afgelopen maanden zijn voor de Wivo adviezen van belanghebbenden ingewonnen, heeft een publieke internetconsultatie plaatsgevonden en zijn diverse toetsen uitgevoerd. De uitkomsten hiervan zijn verwerkt, zodat nu wordt toegewerkt naar een adviesaanvraag bij de Raad van State. Na ontvangst en verwerking van dit advies zal het wetsvoorstel in de loop van 2027 ter behandeling aan uw Kamer worden aangeboden.

Versterking ondersteuning bedrijfsleven IMVO

Naast de implementatie van Europese IMVO-wetgeving zet het kabinet, zoals aangekondigd in de beleidsbrief[4], in op het versterken van de ondersteuning van het bedrijfsleven bij het toepassen van de OESO-Richtlijnen voor multinationale ondernemingen (hierna: OESO-Richtlijnen).

Zo is op 29 september 2026 de *Guidance voor verantwoord zakendoen in conflictgebieden*[5] gelanceerd. Aan de bijeenkomst namen circa 80 vertegenwoordigers deel uit het bedrijfsleven, het maatschappelijk middenveld, kennisinstellingen en de overheid. De handreiking is onderdeel van het Nationaal Actieplan en Mensenrechten (NAP) 2022-2026 en biedt Nederlandse bedrijven praktische handvatten om hun due diligence-processen verder aan te scherpen in conflict- en hoogrisicogebieden.

Op 26 oktober werd ook de brochure en handreiking “Verantwoord zakendoen, zonder corruptie” gelanceerd. De documenten bieden bedrijven praktische tips, voorbeelden en manieren om IMVO en gepaste zorgvuldigheid toe te passen voor corruptiepreventie. Dit is een gezamenlijk initiatief van de ministeries van Buitenlandse Zaken, Economische Zaken en Klimaat, Justitie en Veiligheid, de bedrijfsorganisaties ICC-Nederland, VNO-NCW, MKB-Nederland, evofenedex, en de maatschappelijke organisatie Transparancy International. De *Guidance,* brochure en handreiking sluiten aan bij het raamwerk van de OESO-richtlijnen.

Het kabinet blijft ook samen met de SER en andere partners werken aan sectorale samenwerking. Op 27 oktober zijn bedrijven uit de sector kleding, textiel en schoenen met vakbonden en brancheorganisaties een IMVO-sectorovereenkomst (Het Textiel Verbond) gestart. Samen gaan zij aan de slag om misstanden op het gebied van mensenrechten, arbeidsomstandigheden en milieu in de internationale ketens te voorkomen en aan te pakken. De sector textiel is na de sectoren natuursteen, hernieuwbare energie en metaal de vierde sectorale samenwerkingsovereenkomst.

Tot slot organiseerden het ministerie van Buitenlandse Zaken en RVO (MVO-steunpunt) op 5 november een bijeenkomst voor het bedrijfsleven over de dwangarbeidverordening. De ruim 120 aanwezige bedrijven en brancheverenigingen werden nader geïnformeerd over de verordening en wisselden kennis en ervaring uit. De uitvoeringswet zal in de loop van 2027 ter behandeling aan uw Kamer worden aangeboden.

Toezegging verkenning rijksbrede toepassing IMVO-voorwaarden

Conform toezegging tijdens het Wetgevingsoverleg Begrotingsonderdeel Handel van 5 oktober jl. is verkend of de OESO-richtlijnen als voorwaarde kunnen worden gesteld voor alle subsidies en aanbestedingen van de overheid.[6]

De Nederlandse overheid verwacht dat alle Nederlandse bedrijven die internationaal ondernemen dat zij de OESO-richtlijnen toepassen. Om dit te stimuleren zijn voor het gehele bedrijfsleveninstrumentarium van het ministerie van Buitenlandse Zaken (o.a. subsidies, handelsmissies) reeds IMVO-voorwaarden ingevoerd. Ook binnen exportkredietverzekeringen, onder de beleidsmatige verantwoordelijkheid van de ministeries van Financiën en Buitenlandse Zaken, zijn de richtlijnen verankerd.

De verkenning bij ministeries (Economische Zaken en Klimaat, Infrastructuur en Waterstaat, Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, Financiën en Sociale Zaken en Werkgelegenheid) wijst uit dat de meeste departementen met *bedrijfsleveninstrumentarium* zich moeten houden aan

[4] Kamerstukken II, vergaderjaar 2025 – 2026, 36 800-V, nr. 103 en nr. 105, en 36 180, nr. 231.
[5] Elevate, Guidance voor verantwoord zakendoen in conflictgebieden
[6] Kamerstukken II, 36 600-XVII, p.44, TZ202610-118.

doelgebonden verplichtingen uit de Kaderwetten voor subsidies, waarbij IMVO-voorwaarden vaak niet noodzakelijk worden geacht om het doel van de regeling te bereiken. Met betrekking tot haar eigen kaderwet heeft Economische Zaken en Klimaat in de periode 2021-2023 een pilot uitgevoerd om hier meer inzicht in te krijgen.[7] Op basis van de uitkomsten op het gebied van proportionaliteit, uitvoerbaarheid en doeltreffendheid is in 2026 besloten hier geen vervolg aan te geven.[8] Ook voor de andere departementen geldt dat proportionaliteit, handhaafbaarheid, regeldruk en beperkte uitvoeringscapaciteit belangrijke redenen zijn waarom zij de OESO-richtlijnen niet als vereiste voor hun instrumentarium opnemen. Wel zijn de ministeries van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur en Infrastructuur en Waterstaat bereid om met oog voor deze uitgangspunten te verkennen waar ruimte is voor borging van de OESO-richtlijnen in hun instrumentarium, met name daar waar voor infrastructuur- en landbouwketens risico's voor mens en milieu zichtbaar zijn.

Voor *aanbestedingen* zijn de OESO-richtlijnen al geborgd via de Internationale Sociale Voorwaarden (ISV) in het Rijksinkoopbeleid en als aanpak in de overheidsbrede Agenda Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) 2026-2030. Op basis hiervan geldt de verplichting voor Rijksinkoop dat in Europees aanbestede contracten in zogenoemde 'risicocategorieën' een contractvoorwaarde moet worden opgenomen die opdrachtnemers verplicht om *due diligence* toe te passen. Daarnaast stimuleert het kabinet de toepassing van ketenverantwoordelijkheid in overige overheidsaanbestedingen. In het kader van de herziening van de EU Aanbestedingsrichtlijnen zet het kabinet in op een verduidelijking van de mogelijkheden om *due diligence* criteria en eisen te stellen binnen aanbestedingsprocedures.[9]

Toezegging[10] vermindering informatieverzoeken aan ondernemers voor gebruik van het handelsinstrumentarium
Conform de toezegging tijdens het wetgevingsoverleg over het begrotingsonderdeel Handel van 5 oktober 2026, is een inventarisatie gestart naar mogelijkheden om het aantal informatieverzoeken te verminderen aan internationale ondernemers die gebruik willen maken van het handelsinstrumentarium. De exercitie zal verder worden meegenomen onder de lopende 500-regelaanpak die wordt gecoördineerd door de minister van Economische Zaken en de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

[7] Kamerstukken II, vergaderjaar 2024 – 2025, 26 485, nr. 443.
[8] Kamerstukken II, vergaderjaar 2025 – 2026, 36 800-XIII, nr. 15.
[9] Kamerstukken II, vergaderjaar 2025 – 2026, 22 112, nr. 4457.
[10] Toezegging TZ202610-117

Bijlage 1: *Voortgangsrapportage handelsakkoorden – november 2026*

Deze bijlage bevat informatie omtrent in onderhandeling zijnde handelsakkoorden van de Europese Unie (EU) die nog niet definitief in werking zijn getreden en EU-handelsakkoorden waarbij de betrokken partijen al de intentie kenbaar hebben gemaakt om een handelsakkoord te verkennen. Deze rapportage wordt ieder kwartaal aan de Kamer toegezonden. Ontwikkelingen sinds het toezenden van de vorige voortgangsrapportage van de betreffende onderhandelingen zijn **dikgedrukt** weergegeven.

A. Multilaterale handelsakkoorden

Onderhandelingen over afschaffen van visserijsubsidies:
Het mandaat om binnen de Wereldhandelsorganisatie (WTO) over visserijsubsidies te onderhandelen is onderdeel van de Doha Ontwikkelingsagenda (DDA). Doel is om bepaalde subsidievormen af te schaffen die bijdragen aan overcapaciteit en overbevissing, een einde te maken aan illegale, niet gerapporteerde en ongereguleerde (IUU) visserij, en dat daarbij rekening wordt gehouden met een speciale, gedifferentieerde behandeling van ontwikkelingslanden. Tijdens de 12e ministeriële conferentie van de WTO (MC12) in 2022 bereikten de WTO-leden een (deel)akkoord ter afschaffing of beperking van bepaalde schadelijke visserijsubsidies. Het akkoord bevat een absoluut verbod op subsidies voor illegale, niet-gerapporteerde en ongereguleerde (IUU)-visserij en op subsidies voor visserij op ongereguleerde volle zee evenals substantiële beperkingen op subsidies die bijdragen aan overbevissing. De EU voldoet middels de EU wet- en regelgeving omtrent visserijsubsidies aan dit akkoord. Het bereikte akkoord is op 15 september jl. in werking getreden, nadat tweederde van de WTO-leden (111 leden) het verdrag hadden geratificeerd.

Daarnaast wordt sinds begin 2023 onderhandeld over een vervolgakkoord over het beperken van subsidies die bijdragen aan overbevissing en overcapaciteit. In het visserij-akkoord dat in september in werking trad is opgenomen dat dit akkoord beëindigd wordt als de WTO-leden niet binnen vier jaar na inwerkingtreding een vervolgakkoord overeenkomen**.** Tijdens de 14e Ministeriële Conferentie in Yaoundé, Kameroen is overeengekomen dat het vervolgakkoord uiterlijk tijdens de 15e Ministeriële Conferentie in 2028 wordt voorgelegd.

A. Plurilaterale handelsakkoorden

Milieugoederenakkoord (*Environmental Goods Agreement* (EGA)):
Sinds juli 2014 onderhandelen achttien partijen, waaronder de EU, over een milieugoederenakkoord. Dit beoogde akkoord richt zich op het vergemakkelijken van de handel in goederen die bijdragen aan milieu- en klimaatdoelstellingen; zogenaamde groene goederen. Hiertoe onderhandelen deelnemende partijen over een lijst van welke goederen als 'groene goederen' gelden. Eveneens wordt getracht de handel in aan deze producten gekoppelde diensten op termijn te vergemakkelijken. De Europese Commissie onderhandelt op basis van het mandaat vastgesteld door de Raad in 2014. Inmiddels hebben 18 onderhandelingsrondes plaatsgevonden en zijn mogelijke hoofdlijnen van een akkoord (zogenoemde '*landing zones*') geïdentificeerd. Partijen hebben gepoogd de onderhandelingen in 2016 af te ronden, maar zijn daar niet in geslaagd. Hierop zijn de onderhandelingen stilgelegd. Het is onduidelijk wanneer deze onderhandelingen worden hervat, ook gezien het veranderde internationale krachtenveld sinds 2016. In december 2021 heeft de EU samen met andere WTO-leden een verklaring inzake handel en milieu ondertekend[1]. In lijn met deze verklaring zal de Europese Commissie namens de EU inzetten op het verder brengen van de discussie over handel in groene klimaatgoederen, en -diensten. De nadruk ligt vooralsnog op het

[1] https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/SS/directdoc.aspx?filename=q:/WT/MIN21/6R2.pdf&Open=True

thema klimaat, non-tarifaire barrières en de ontwikkelingsdimensie. In het stimuleren van handel door tariefreductie lijkt momenteel nog weinig interesse onder de WTO-leden.

Verdrag over de handel in diensten (*Trade in Services Agreement* (TiSA)):
Het *Trade in Services Agreement* (TiSA) is een plurilateraal handelsakkoord over de handel in diensten waarover de EU tot december 2016 met 22 WTO-leden onderhandelde, op basis van een mandaat van de Raad uit maart 2013.[2] Het doel van het akkoord is onder meer om afspraken te maken over internationale *e-commerce*, datastromen, telecommunicatie, transport, kennismigratie en betere regelgeving. Van 2 tot en met 10 november 2016 heeft de 21e onderhandelingsronde plaatsgevonden. Sindsdien zijn er in verband met het veranderde internationale krachtenveld geen onderhandelingen meer geweest. Het is onbekend wanneer deze onderhandelingen worden hervat.

Agreement on Electronic Commerce (ECA)
In december 2017 hebben 71 WTO-leden, waaronder de EU, de VS, Japan en China, en marge van de 11e Ministeriële Conferentie van de WTO een gezamenlijke verklaring gepubliceerd die als startschot diende voor verkennende gesprekken ten behoeve van toekomstige onderhandelingen over *e- commerce*. Het doel daarbij was om afspraken te maken over onderwerpen die *e-commerce* betreffen, zoals erkenning van elektronische handtekeningen, consumentenbescherming, bescherming van persoonsgegevens en privacy en grensoverschrijdende datastromen. In januari 2019 hebben 76 leden van de WTO, waaronder de eerdergenoemde leden, in een gezamenlijk *Joint Statement Initiative* (JSI) te Davos besloten om daadwerkelijk onderhandelingen te starten over de aan handelsgerelateerde aspecten van *e-commerce*. Na vijf jaar zijn de onderhandelingen in december 2024 op technisch niveau afgerond en in diezelfde maand werd tekst van het plurilaterale *E-commerce Agreement* (ECA) gepubliceerd.[3] Nadat het in de afgelopen jaren telkens niet mogelijk bleek om consensus te verkrijgen onder de WTO leden voor opname van ECA binnen het WTO-acquis, hebben de 67 landen die momenteel deelnemen aan deze overeenkomst bij de 14e Ministeriële Conferentie van de WTO (MC14) in maart 2026 een verklaring aangenomen waarin zij aangegeven voornemens te zijn om ECA op tijdelijke basis buiten de WTO in werking te laten treden.[4] Uw Kamer heeft op 27 augustus jl. een appreciatie van het akkoord ontvangen met daarin het voornemen van het kabinet om met het Raadsbesluit tot sluiting van het ECA in te stemmen. [5]

Investment Facilitation for Development Agreement (IFD-overeenkomst): Voorheen **Onderhandelingen over investeringsfacilitering (*investment facilitation*)**
In juli 2023 hebben de WTO deelnemers aan het *Joint Statement Initiative* (JSI) *on Investment Facilitation for Development* de onderhandelingen over een gezamenlijke tekst afgerond. Sindsdien wordt gesproken van een overeenkomst in plaats van een JSI. Dit plurilaterale initiatief zet in op het verbeteren van het investerings- en bedrijfsklimaat en het faciliteren van investeringen. Het initiatief bevat nadrukkelijk geen elementen ten aanzien van investeringsbescherming of markttoegang. Een belangrijk aspect van dit initiatief is het bevorderen van het aandeel van ontwikkelingslanden en de minst ontwikkelde leden aan de wereldwijde investeringsstromen. De kernelementen van het initiatief zijn de verbetering van de transparantie en voorspelbaarheid van investeringsmaatregelen, het vereenvoudigen van investeringsgerelateerde administratieve procedures en het versterken van de dialoog tussen overheden en investeerders. Het initiatief benadrukt ook verantwoord ondernemersgedrag, het voorkomen en bestrijden van corruptie, en het garanderen van speciale behandeling, technische assistentie en capaciteitsopbouw voor ontwikkelingslanden en minst ontwikkelde landen. De IFD-overeenkomst wordt gesteund door ruim 129 WTO leden, waaronder

[2] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6891-2013-ADD-1-DCL-1/en/pdf
http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6891-2013-ADD-1-DCL-1/en/pdf
[3] https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/SS/directdoc.aspx?filename=q:/WT/GC/W963.pdf&Open=True
[4] https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/SS/directdoc.aspx?filename=Q%3A%2FWT%2FMIN26%2FW26.pdf&Open=True
[5] *Kamerstukken II* 2026/27, 21501-02, nr. 3466.

veel ontwikkelingslanden. De volgende stap is om te bepalen hoe de overeenkomst in werking te laten treden. Om de overeenkomst als plurilaterale overeenkomst binnen het WTO-acquis op te nemen is consensus van alle WTO-leden nodig. Tot op heden is de benodigde consensus nog niet bereikt. De 129 WTO-lidstaten die deelnemen aan de IFD-overeenkomst hebben in Yaoundé tijdens de afgelopen MC14 een gemeenschappelijke ministeriële verklaring aangenomen, waarin het belang wordt onderstreept om de IFD-overeenkomst zo snel mogelijk binnen het WTO-kader in werking te laten treden.[6]

B. Bilaterale handelsakkoorden

B.1 *Afrika*:

In 2002 zijn door de EU onderhandelingen gestart met landen in Afrika, de Cariben en de Stille Oceaan (ACS- landen) over een Economisch Partnerschapsakkoord (EPA). De landen zijn verdeeld in zeven regio's, waarvan er vijf in Afrika liggen, één in de Cariben en één in de Stille Oceaan.

Economisch Partnerschap Centraal Afrika (Centraal Afrika-EU EPA):
De landen in deze regio zijn: Kameroen, Centraal-Afrikaanse Republiek, Tsjaad, Congo-Brazzaville, Congo-Kinshasa, Equatoriaal Guinee, Gabon en São Tomé & Principe. In de Centraal-Afrikaanse regio is het EPA als interim-akkoord alleen in werking getreden met Kameroen, met als mogelijkheid dat andere landen in de regio op een later moment toetreden tot het EPA. Met Kameroen vindt overleg plaats over een mogelijke verdieping van het EPA. Op 3-4 juni 2025 vond het EU-Kameroen EPA Comité plaats over de implementatie van het EPA, waarin volgens de Commissie relatief weinig voortgang is geboekt. Onderhandelingen over het oorsprongsprotocol tussen de EU en Kameroen onder het EPA zijn afgerond. Onderhandelingen met andere landen in Centraal-Afrika over toetreding tot het EPA verlopen moeizaam. Een groot deel van de Centraal-Afrikaanse landen valt onder het Algemeen Preferentieel Stelsel, een voorwaardelijk handelsstelsel waarmee de EU tariefpreferenties voor import aanbiedt aan bepaalde ontwikkelingslanden.

Economisch Partnerschap Westelijk Afrika (ECOWAS-EU EPA):
De landen in deze regio zijn: Benin, Burkina Faso, Gambia, Ghana, Guinée, Guinée-Bissau, Ivoorkust, Kaapverdië, Liberia, Mali, Mauritanië, Niger, Nigeria, Senegal, Sierra Leone en Togo (verenigd in de *Economic Community of West African States*, ECOWAS). Eind 2014 is een akkoord bereikt over een EPA. Van hen hebben dertien landen het akkoord direct ondertekend. In 2018 hebben ook Gambia en Mauritanië ondertekend, waarmee Nigeria het enige land in West-Afrika is dat de EPA niet ondertekend heeft. Het akkoord komt in aanmerking voor voorlopige toepassing wanneer alle ECOWAS-lidstaten het akkoord ondertekend hebben. In de tussentijd zijn in 2016 interim-EPA's met Ghana en Ivoorkust tot stand gekomen. Beide worden voorlopig toegepast. Onder deze akkoorden is in juni 2022 de *Alliance on Sustainable Cocoa* tot stand gekomen. In deze *Alliance* hebben de EU, Ivoorkust, Ghana en de cacaosector afspraken gemaakt over het verbeteren van het inkomen van cacaoboeren op duurzame wijze, het elimineren van kinderarbeid in de cacaosector en het tegengaan van ontbossing. In februari 2025 vond het meest recente samenwerkingsverband plaats met Ivoorkust onder het interim EPA. Het volgende samenwerkingsverband met Ghana zal plaatsvinden in mei 2025. De Commissie heeft in mei 2025 een concept-Raadsbesluit ter besluitvorming voorgelegd voor het geven van een mandaat om met Ivoorkust te onderhandelen over een duurzaam investeringsakkoord (*Sustainable Investment Facilitation Agreement*). Uw Kamer is hier reeds over geïnformeerd.[7] Het mandaat is inmiddels verleend aan de Commissie en de onderhandelingen zijn gestart.

---

[6] https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/SS/directdoc.aspx?filename=Q%3A%2FWT%2FMIN26%2F32.pdf&Open=True
[7] Kamerstuk 22 112, nr. 4073

Economisch Partnerschap Oostelijk Afrika (EAC-EU EPA):
Eind 2014 is een akkoord bereikt over een EPA met Burundi, Kenia, Rwanda, Tanzania en Oeganda, de toenmalige vijf leden van de Oostelijk Afrikaanse Gemeenschap (de *East African Community*, EAC). Op 1 september 2016 tekenden Kenia en Rwanda de overeenkomst. Ook alle EU-lidstaten en de EU hebben de overeenkomst getekend. Het EAC-EPA treedt pas in werking als alle EAC-landen het verdrag hebben ondertekend en geratificeerd. In afwachting van de inwerkingtreding van het EPA is tijdens een top van EAC-staatshoofden in februari 2021 besloten om EAC-landen de mogelijkheid te geven om onderhandelingen met de EU op bilateraal niveau voort te zetten. Zodoende heeft Kenia de Commissie op 4 mei 2021 verzocht om bilaterale onderhandelingen te starten. Andere EAC-leden zouden op een later moment kunnen toetreden tot het EPA. Op 19 juni 2023 zijn de Commissie en Kenia een onderhandelaarsakkoord overeengekomen voor een EU-Kenia EPA. Op 28 september 2023 heeft de Commissie de concept-Raadsbesluiten en de tekst van het EU-Kenia EPA ter besluitvorming aan de Raad aangeboden. Uw Kamer is hier op 13 november 2023 over geïnformeerd.[8] Op 12 december 2023 is het EU-Kenia EPA door de Raad aangenomen en op 18 december heeft de Commissie het EPA namens de EU ondertekend.[9] Het EU-Kenia EPA is op 1 juli 2024 in werking getreden.[10] Op 12 mei 2025 vond het eerste EU-Kenia EPA Comité plaats over de implementatie van het EPA, waarin de Commissie o.a. handelsirritaties heeft overgebracht. Er wordt nog onderhandeld over het Protocol over Oorsprongsregels bij het EPA. In juli 2025 vond een Speciaal Comité plaats over de implementatie van het *Trade and Sustainable Development* (TSD) hoofdstuk in het EPA. In 2025 zijn procedureregels bij het EPA aangenomen. In 2026 vinden weer technische gesprekken plaats over de implementatie van het EPA. De implementatie van het EPA en bestaande handelsbelemmeringen zijn ook aan de orde gekomen tijdens de Joint Trade Committee van 23 april jl. tussen Nederland en Kenia. Sinds 2014 zijn nog drie landen lid geworden van de EAC: Zuid-Sudan in september 2016, Congo-Kinshasa in juli 2022 en Somalië in maart jl. Deze landen zijn (nog) geen partij bij het EAC-EPA, noch bij het EPA met Kenia, maar komen in aanmerking voor preferenties onder het Algemeen Preferentieel Stelsel.

Economisch Partnerschap Oostelijk en Zuidelijk Afrika (ESA-EU EPA):
De Comoren, Djibouti, Eritrea, Ethiopië, Madagaskar, Malawi, Mauritius, de Seychellen, Sudan, Zambia en Zimbabwe worden tot Oostelijk en Zuidelijk Afrika gerekend. Sinds 2012 wordt voor Madagaskar, Mauritius, de Seychellen en Zimbabwe een interim-EPA toegepast. Sinds 2017 maken de Comoren ook onderdeel uit van deze overeenkomst. In januari 2019 besloten de partijen de overeenkomst te verdiepen. Op 10 juni 2026 zijn de onderhandelingen over de verdieping van het EPA tussen de EU en de Comoren, Madagaskar, Mauritius en de Seychellen afgerond. Het EPA bevatte al afspraken over preferentiële markttoegang, daar komen nu afspraken bij over handel in diensten en investeringen, overheidsaanbestedingen, intellectueel eigendom, digitale handel en duurzaamheid. Het akkoord moet aan EU-zijde nog worden goedgekeurd door de Raad en het Europees Parlement. Andere landen uit Oostelijk en Zuidelijk Afrika, zoals Zimbabwe, zouden op een later moment kunnen toetreden tot het akkoord.

Economisch Partnerschap Zuidelijk Afrika (SADC-EU EPA):
In juni 2016 kwam een akkoord tot stand met zes landen in de Zuidelijk Afrikaanse regio: Botswana, Lesotho, Mozambique, Namibië, Zuid-Afrika en Eswatini (voorheen Swaziland). Andere landen in de SADC-regio (Comoren, de Democratische Republiek Congo, Madagaskar, Malawi, Mauritius, Seychellen, Tanzania, Zambia en Zimbabwe) maken deel uit van andere regionale groepen waarmee de EU samenwerkt. Angola heeft formeel haar '*accession negotiation letter'* ingediend en de

[8] Kamerstuk 21 501-02 nr. 2781
[9] The EU and Kenya sign a landmark Economic Partnership Agreement - Consilium
[10] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_3548

toetredingsprocedure is in gang gezet. Het SADC-EPA (*Southern African Development Community)* wordt sinds 10 oktober 2016 voorlopig toegepast. De voorbereidingen voor de review van het SADC-EU EPA zijn in oktober 2021 gestart. Ter ondersteuning van deze onderhandelingen heeft de Europese Commissie op 22 maart 2023 een tender toegekend voor een ex-post evaluatie van het huidige SADC-EU EPA.[11] De evaluatie is in september 2024 afgerond.[12] In het najaar van 2026 komt het Handel en Duurzame Ontwikkelingscomité over de SADC bijeen, waar naar verwachting onder meer de lijst met arbiters voor mogelijke toekomstige geschillenbeslechting wordt vervangen – dit is een formaliteit. Met betrekking tot Angola, is op 31 september 2024 een duurzaam investeringsakkoord in werking getreden in werking getreden.[13] Uw Kamer is over de afronding van de onderhandelingen over dit akkoord geïnformeerd middels een separate Kamerbrief.[14] Dit akkoord draagt bij aan de toetreding van Angola tot de SADC-EU EPA. In het kader van dit investeringsakkoord richten de EU en Angola een Comité voor Investeringsfacilitatie op. In dit Comité kunnen de verdragspartijen spreken over de verdere verdieping van de investeringsrelatie.

Egypte (*Deep and Comprehensive Free Trade Agreement* (DCFTA) **en (duurzaam investeringsfaciliteringsakkoord, SIFA)**:
In 2004 trad een associatieakkoord tussen de EU en Egypte in werking. Dit heeft vrijhandel van goederen bewerkstelligd door de afschaffing van invoerrechten voor industriële producten en omvat diverse concessies voor landbouwproducten. In 2010 trad additioneel een akkoord in werking met betrekking tot landbouw en visserij. In 2011 kreeg de Europese Commissie een mandaat om te onderhandelen over verbreding en verdieping van het akkoord, met afspraken over onder meer handel in diensten en investeringen. Een dialoog daarover is gestart in juni 2013.

Op 19 oktober jl. heeft de Europese Commissie het Raadsbesluit en de onderhandelingsrichtsnoeren aan de Raad gepresenteerd voor onderhandelingen met Egypte over een duurzaam investeringsfacilitatieakkoord (Sustainable Investment Facilitation Agreement; SIFA). Uw Kamer wordt op 13 november a.s. over de appreciatie van het kabinet geïnformeerd, de Raad is voornemens op 17 november a.s. in te stemmen.

Marokko (*Deep and Comprehensive Free Trade Agreement* (DCFTA)):
Het associatieakkoord tussen de EU en Marokko is in werking getreden in maart 2000. Het akkoord heeft geleid tot de geleidelijke afbouw van invoerrechten voor industriële producten en voor landbouw- en visserijproducten. In 2011 kreeg de Europese Commissie een mandaat om te onderhandelen over verbreding en verdieping van het akkoord, met afspraken over onder meer handel in diensten en investeringen. De onderhandelingen daarover zijn in april 2013 van start gegaan. Sinds de vierde ronde in april 2014 liggen de onderhandelingen stil. Marokko wenste meer tijd voor interne afstemming. Tijdens de EU-Marokko Associatieraad in juni 2019 is nog gesproken over hervatting van de onderhandelingen. Deze hervatting is nog niet gepland of verder besproken. Uw Kamer is op 3 oktober 2025 geïnformeerd over het resultaat van onderhandelingen tussen de EU en Marokko inzake de amendering van een overeenkomst die de toepassing van tariefpreferenties op producten afkomstig uit de Westelijke Sahara faciliteert.[15]

Tunesië (*Deep and Comprehensive Free Trade Agreement* (DCFTA)):
Het associatieakkoord tussen de EU en Tunesië is in 1998 in werking getreden. In 2008 zijn de douanerechten voor industrieproducten volledig afgeschaft. In 2011 kreeg de Europese Commissie een mandaat om te onderhandelen over verbreding en verdieping van het akkoord, met afspraken

[11] http://eu-sadc.fta-evaluation.eu/en/
[12] http://fta-evaluation.eu/en/resources/study-outputs
[13] EU – Angola Sustainable Investment Facilitation Agreement
[14] Kamerstuk 31 985, nr. 81
[15] Kamerstuk 21 501-02, nr. 3260

over onder meer handel in diensten en investeringen.[16] De vierde onderhandelingsronde vond plaats van 29 april tot en met 3 mei 2019 in Tunis.[17] Er is nog geen datum bekend voor de vijfde onderhandelingsronde.

B.2 *Azië*:

ASEAN (*Association of Southeast Asian Nations*):
In 2007 zijn de onderhandelingen gestart tussen de EU en de *Association of Southeast Asian Nations* (ASEAN)[18] om tot een regionaal handelsakkoord te komen. De basis hiervoor is het ASEAN-mandaat uit 2007. Na zeven onderhandelingsrondes hebben de EU-lidstaten in 2009 besloten om de onderhandelingen te vervolgen op het niveau van bilaterale handelsakkoorden met ASEAN-landen. Deze handelsakkoorden kunnen als bouwstenen dienen om later alsnog tot een regionaal handelsakkoord te komen. Op 1 december 2020 vond de 23e ASEAN-EU ministeriële ontmoeting (virtueel) plaats, waar ASEAN en de EU hun betrekkingen verdiepten door een strategisch partnerschap te sluiten. Ook op de *Joint Cooperation Comité* virtuele vergadering van 28 maart 2021 herbevestigden ASEAN en de EU hun intenties om uiteindelijk tot een regionaal handelsakkoord te komen. Tijdens deze vergadering werd ook de samenwerking besproken op het gebied van klimaat en duurzaamheid, zoals met betrekking tot bosbehoud, duurzame landbouw en visserij. ASEAN-lidstaten (AMS) en de Commissaris van Handel van de Europese Unie (EU) vergaderden virtueel op 14 september 2021. Er werd afgesproken verder te werken aan de ontwikkeling van parameters voor een toekomstig ASEAN-EU-handelsakkoord. In september 2022 vond de *ASEAN Economic Ministers – EU Consultation* plaats. Hier werd besloten dat de EU-ASEAN Werkgroep zich niet langer zal richten op het vaststellen van parameters voor een handelsakkoord, maar zal focussen op sectorale samenwerking over digitale economie, groene technologieën en diensten, en weerbaarheid van waardeketens. Tijdens de ASEAN *Senior Economic Officials Meeting – EU Consultation* op 24 april 2025, werd de mogelijkheid tot hervatting van de onderhandelingen over een regionaal handelsakkoord besproken. Er werd afgesproken om sectorale samenwerking na te streven, die uiteindelijk kan fungeren als stap richting een regionaal akkoord als lange termijn doel. In september 2026 vonden in Manilla consultaties plaats tussen Commissaris Sefcovic en ASEAN ministers van Economische Zaken.

China (*EU-China Investment Agreement*):
Op 30 december 2020 kondigden de EU en China aan een principeovereenkomst te hebben bereikt over het EU-China *Comprehensive Agreement on Investment* (CAI). De Kamer is hierover geïnformeerd per brief.[19] De onderhandelingen over het CAI waren gaande sinds 2013. De conceptteksten evenals de conceptversies van annexen zijn online gepubliceerd.[20] Deze teksten moeten nog juridisch gecontroleerd en vertaald worden. Op basis van de tekst van de principeovereenkomst lijkt er sprake van een *EU-only* overeenkomst. Het kabinet kan pas een volledige analyse van het akkoord maken als een definitieve tekst beschikbaar komt inclusief alle bijlagen.

In mei 2021 heeft de Commissie bij monde van toenmalig Uitvoerend Vicepresident Dombrovskis aangegeven dat de goedkeuringsprocedure van het CAI wordt stilgelegd. Dit was in reactie op de Chinese sancties op Europese politici. Tevens heeft het Europees Parlement uitgesloten het CAI te

[16] http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1490
[17] https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/june/tradoc_157912.pdf
[18] De volgende landen zijn lid van ASEAN: Brunei Darussalam, Cambodja, Indonesië, Laos, Maleisië, Myanmar/Birma, de Filipijnen, Singapore, Thailand en Vietnam.
[19] Kamerstuk 21 501-02, nr. 2255
[20] https://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=2237.

bespreken zolang de sancties van kracht zijn. De grote zorgen die Nederland al eerder had over de link tussen handel en mensenrechten in de EU-China relatie lijken daarmee binnen de EU meer tractie te hebben gekregen. In april 2025 zijn Chinese sancties tegen vijf Europarlementariërs door China opgeheven. Een formele kabinetspositie over het CAI zal pas aan de orde zijn als alle definitieve teksten zijn ontvangen. Voor Nederland geldt daarbij dat de mensenrechtensituatie in China zwaar weegt, waarbij in het bijzonder verbetering van de situatie t.a.v. dwangarbeid noodzakelijk is. Nederland zal aandacht blijven vragen voor de wisselwerking tussen handel en mensenrechten in de EU-China-relatie. **Nederland heeft bovendien grote zorgen op het gebied van handel met China en het ontbreken van een gelijk speelveld voor Europese bedrijven op de Chinese markt.**

Filipijnen (*EU-Philippines Free Trade Agreement*):
In december 2015 zijn de onderhandelingen over een handelsakkoord tussen de EU en de Filipijnen aangekondigd. De Raad heeft eind 2015 ingestemd met een voorzitterschapsnotitie voor de start van de onderhandelingen. Deze notitie vormt een aanvulling op het mandaat van de Raad aan de Europese Commissie voor de onderhandelingen over een regionaal handelsakkoord met de ASEAN-regio uit 2007. De tweede onderhandelingsronde vond plaats van 13 tot en met 17 februari 2017. De onderhandelingen werden kort daarna onderbroken. Op 31 juli 2023 werd aangekondigd dat de intentie er was om de onderhandelingen weer te hervatten. Een *scoping exercise* vond plaats om te kijken of de opvattingen die de EU en de Filipijnen over het handelsakkoord hebben voldoende overeenkwamen.[21] Van 14 tot en met 18 oktober 2023 vond de eerste onderhandelingsronde plaats na een stop van bijna zeven jaar. De laatste onderhandelingsronde vond plaats in mei 2026. De Europese Commissie kondigde op 22 september jl. aan een 'substantiële overeenkomst' te hebben bereikt met de Filipijnen op basis waarvan de onderhandelingen de komende maanden gefinaliseerd kunnen worden.[22]

GCC (handelsakkoord *EU-Gulf Cooperation Council*):
De Europese Gemeenschap en de GCC startten onderhandelingen voor een handelsakkoord in 1990. De onderhandelingen werden echter stopgezet in 2008. In juni 2022 ontving de Europese Commissie van de Raad een aanmoediging tot versnelling van het verkennende werk om vast te stellen of de voorwaarden bestaan die een hervatting van de onderhandelingen mogelijk maken.[23] **Uit de verkennende gesprekken is gebleken dat de ambities voor een handelsovereenkomst nog te ver uit elkaar liggen. Er wordt wel gesproken over een mogelijke samenwerkingsverklaring over non-tarifaire handelsafspraken.**

India (*India-EU Free Trade Agreement*):
De EU en India onderhandelden sinds 2007 over een handels- en investeringsakkoord. Tussen 2013 en 2021 lagen de onderhandelingen stil, wegens een gebrek aan een gelijk ambitieniveau. In mei 2021 werden de onderhandelingen over een gebalanceerd, ambitieus en wederzijds voordelig handelsakkoord hervat. Tijdens de EU-India top van 27 februari 2026 werd afgekondigd dat de onderhandelingen succesvol waren afgerond. De onderhandelingen hebben geresulteerd in een '*EU only*'-akkoord met afspraken over onder andere goederen- en dienstenhandel, intellectueel eigendom, duurzame ontwikkeling en geschillenbeslechting. In het akkoord committeren de EU en India zich aan het geheel of gedeeltelijk wegwerken van de invoerheffingen op meer dan 90 procent van elkaars goederen. In september jl. zijn de volledige teksten van het akkoord door de Commissie gepubliceerd. **De kabinetsappreciatie van dit akkoord is met uw Kamer gedeeld.** De EU heeft de ambitie om dit akkoord nog dit jaar, in december, met India te tekenen. Separaat aan de

[21] EU-the Philippines: free trade agreement (europa.eu)
[22] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_26_1929
[23] https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/06/20/council-approves-conclusions-on-a-strategic-partnership-with-the-gulf/

onderhandelingen over een handelsakkoord lopen onderhandelingen over een investeringsbeschermingsakkoord en een akkoord inzake de bescherming van geografische indicaties. Deze onderhandelingen zijn nog gaande.

Indonesië (*Indonesia-EU Comprehensive Economic Partnership Agreement* (CEPA):
De Raad heeft op 18 juli 2016 ingestemd met een voorzitterschapsnotitie voor de start van de onderhandelingen over een handelsakkoord tussen de EU en Indonesië. Deze notitie vormt een aanvulling op het bestaande ASEAN-mandaat uit 2007. Op traditionele handelsonderdelen is 85% afgerond, maar er is weinig voortgang ten aanzien van meer moderne handelshoofdstukken zoals TSD, subsidies en overheidsaanbestedingen. Van 2020 tot 2022 vonden vier onderhandelingsrondes plaats, allemaal via videoconferenties vanwege COVID. In deze jaren is weinig vooruitgang geboekt. Vanaf 2023 zijn er zeven onderhandelingsrondes geweest, waarvan de laatste plaatsvond van 1 tot 5 juli 2024. Op 23 september 2025 presenteerden Eurocommissaris voor Handel Šefčovič en Indonesische Minister Airlangga Hartarto het onderhandelaarsakkoord. Op 29 juni 2026 heeft de Europese Commissie voorstellen voor Raadsbesluiten met de EU-lidstaten gedeeld. Besluitvorming hierover is eind **november** voorzien. Het kabinet heeft de Kamer op 1 oktober middels een Kamerbrief geïnformeerd over de voorgenomen kabinetspositie. **In lijn met de kabinetsappreciatie zal het kabinet instemmen met voorlopige toepassing van het akkoord, om het aflopen van de tariefpreferenties aan Indonesië onder het Algemeen Preferentieel Stelsel op 1 januari 2027 te ondervangen.**

Jordanië (*Deep and Comprehensive Free Trade Agreement* (DCFTA)) en **(duurzaam investeringsfaciliteringsakkoord (SIFA))**:
In 2002 is een associatieakkoord tussen de EU en Jordanië in werking getreden. Afschaffing van de invoertarieven is na een transitieperiode van twaalf jaar gerealiseerd. In 2007 trad een aanvullend akkoord in werking voor liberalisatie van handel in landbouwproducten. In 2011 kreeg de Europese Commissie een mandaat om te onderhandelen over verbreding en verdieping van het akkoord, met afspraken over onder meer handel in diensten en investeringen. Er is geen eerste onderhandelingsronde gepland.

Op 19 oktober jl. heeft de Europese Commissie het Raadsbesluit en de onderhandelingsrichtsnoeren aan de Raad gepresenteerd voor onderhandelingen met Jordanië over een duurzaam investeringsfacilitatieakkoord (Sustainable Investment Facilitation Agreement; SIFA). Uw Kamer wordt op 13 november a.s. over de appreciatie van het kabinet geïnformeerd, de Raad is voornemens om op 17 november a.s. in te stemmen met dit mandaat. De Europese Commissie beoogt op 18 en 19 november formeel de onderhandelingen met Jordanië te openen.

Kirgizië (*Enhanced Partnership and Cooperation Agreement* (EPCA)):
De samenwerking tussen de EU en Kirgizië is vastgelegd in een *Partnership and Cooperation Agreement* (PCA), die in 1999 in werking is getreden. Deze samenwerking omvat drie pilaren: een politieke dialoog, economische samenwerking (inclusief ontwikkelingshulp vanuit de EU) en samenwerking op een aantal concrete beleidsterreinen, zoals technologie en cultuur. Daarnaast heeft Kirgizië preferentiële markttoegang tot de EU op grond van het *'APS+'*-stelsel (Algemeen Preferentieel Stelsel). Op 9 oktober 2017 keurde de Raad het mandaat van de Commissie voor onderhandelingen over een *Enhanced Partnership and Cooperation Agreement (EPCA)* goed. Tijdens de EU–Centraal-Azië ministeriële bijeenkomst in 2019 hebben de EU en Kirgizië het politieke akkoord geparafeerd. Er is geen sprake van tariefreductie, omdat daarover alleen met de Euraziatische douane-unie als geheel onderhandeld kan worden. De lidstaten van de EU zijn in maart 2023

overeengekomen dat het EPCA als gemengd akkoord dient te worden behandeld.[24] Op 17 april 2024 werd het akkoord namens Nederland ondertekend. Het betreft een gemengd akkoord dat ter goedkeuring aan het parlement zal worden voorgelegd. Uw Kamer wordt hierover volgens de gebruikelijke procedures geïnformeerd.

Maleisië (*Malaysia-EU FTA* (MEUFTA)):
Onderhandelingen over een handelsakkoord tussen de EU en Maleisië zijn in oktober 2010 begonnen. Het ASEAN-mandaat uit 2007 lag hieraan ten grondslag. De onderhandelingen zijn na de zevende, en tot nu toe laatste, ronde in april 2012 stilgelegd op verzoek van Maleisië. Een *scoping exercise* heeft plaatsgevonden om te onderzoeken of de onderhandelingen hervat moeten worden. Op 20 januari is de hervatting van de onderhandelingen aangekondigd door de Europese Commissie en Maleisië. Inmiddels hebben er vijf rondes plaatsgevonden, de laatste rond vond eind september plaats in Brussel.

Myanmar (*EU-Myanmar Investment Protection Agreement*):
In maart 2014 heeft de Raad een mandaat aan de Europese Commissie verleend en zijn de onderhandelingen tussen de EU en Myanmar over een investeringsbeschermingsakkoord begonnen. Het doel van de bilaterale investeringsovereenkomst met de EU is om investeringen te bevorderen ten behoeve van de sociaaleconomische ontwikkeling van Myanmar. Het akkoord zal hoofdstukken bevatten over transparantie, duurzame ontwikkeling, investeringsbescherming en geschillenbeslechting. Op 26 en 27 april 2017 hebben technische besprekingen plaatsgevonden. Op 1 februari 2021 vond in Myanmar een staatsgreep plaats. De EU heeft in haar Raadsconclusies opgeroepen voor de-escalatie en aangegeven samen te willen werken met partijen die de democratie steunen.[25] Er staat geen nadere onderhandelingsronde gepland.

Oezbekistan *(Enhanced Partnership and Cooperation Agreement (EPCA))*:
De samenwerking tussen de EU en Oezbekistan is vastgelegd in een *Partnership and Cooperation Agreement* (PCA), dat in 1999 in werking is getreden. Daarnaast heeft Oezbekistan sinds 10 april 2021 preferentiële markttoegang tot de EU op grond van het 'APS+'-stelsel (Algemeen Preferentieel Stelsel). Op 23 november 2018 lanceerden de EU en Oezbekistan formeel de onderhandelingen over een overeenkomst ter modernisering en vervanging van het *Partnership and Cooperation Agreement* (PCA) op basis van het mandaat dat de Raad op 16 juli 2018 heeft aangenomen. Op 6 juli 2022 zijn de onderhandelingen voor het EU-Oezbekistan EPCA afgerond[26]. Op 24 oktober 2025 werd het akkoord namens Nederland ondertekend. Het betreft een gemengd akkoord dat ter goedkeuring aan het parlement zal worden voorgelegd. Uw Kamer wordt hierover volgens de gebruikelijke procedures geïnformeerd.

Singapore (*European Union-Singapore Free Trade Agreement* (EUSFTA)):
De EU-Singapore akkoorden zijn op 19 oktober 2018 ondertekend. Het gaat om een handelsakkoord en een investeringsakkoord. Het handelsakkoord is op 21 november 2019 in werking getreden. Het investeringsakkoord bevat alle vernieuwende elementen van de EU-inzet voor investeringsbescherming. Het EU-investeringsakkoord met Singapore zal het bestaande investeringsakkoord tussen Nederland en Singapore vervangen. Het Europees Parlement heeft het EU-handelsakkoord en het EU-investeringsakkoord op 13 februari 2019 goedgekeurd. Het

[24] https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/central-asia_en
[25] https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2021/02/22/myanmar-burma-council-adopts-conclusions/
[26] https://www.eeas.europa.eu/eeas/uzbekistan-european-union-and-uzbekistan-complete-negotiations-new-enhanced-partnership-and_en

investeringsakkoord is een gemengd akkoord en kan pas in werking treden nadat het is geratificeerd door alle EU-lidstaten.[27] Na akkoord in de Ministerraad van 4 september 2026, zijn de goedkeuringsstukken van het investeringsakkoord aan de Raad van State voorgelegd voor advies. **Op 28 oktober 2026 heeft de Raad van State advies uitgebracht over het EU-investeringsakkoord en heeft daarbij geen opmerkingen gemaakt. Het voorleggen van de goedkeuringsstukken aan het parlement is in voorbereiding.**

Syrië (*Euro-Mediterranean Agreement Establishing an Association*):
De bilaterale relatie tussen de EU en Syrië is geregeld in een Samenwerkingsovereenkomst uit 1977, die in 1978 in werking trad. Onderhandelingen over een associatieakkoord zijn afgerond in 2004, maar ondertekening is uitgebleven als gevolg van de interne politieke situatie in Syrië. Tevens heeft de EU in 2011 besloten handelsrestricties in te stellen in reactie op de gewelddadige onderdrukking van vreedzame demonstraties door het voormalige Syrische regime. Na de val van Assad heeft de EU sinds februari 2025 de meeste sectorale sancties tegen Syrië opgeheven. Verdere EU-sanctieverlichting hangt nauw samen met de houding van het interim-bestuur en de ontwikkelingen in Syrië. Wel zullen o.a. sancties tegen leden van het voormalige Assad-regime gehandhaafd blijven. In mei 2026 heeft de Europese Raad het besluit aangenomen om de EU-Syrië samenwerkingsovereenkomst weer volledig toe te passen. Uw Kamer is hierover geïnformeerd op 18 mei 2026.[28]

Tadzjikistan *(Enhanced Partnership Cooperation Agreement (EPCA)*:
De samenwerking tussen de EU en Tadzjikistan is vastgelegd in een *Partnership and Cooperation Agreement* (PCA), dat in 2010 in werking is getreden. Daarnaast heeft Tadzjikistan preferentiële markttoegang tot de EU op grond van het 'APS'-stelsel (Algemeen Preferentieel Stelsel). De EU en Tadzjikistan onderhandelen over een overeenkomst ter modernisering en vervanging van het PCA. Op 8 december 2022 heeft de Raad de Commissie en de Hoge Vertegenwoordiger het mandaat gegeven voor het voeren van deze onderhandelingen. De onderhandelingen tussen de EU en Tadzjikistan zijn afgerond en het verdrag wordt momenteel opgemaakt voor de officiële ondertekening.

Thailand (*EU-Thailand Free Trade Agreement*):
In februari 2013 zijn de onderhandelingen tussen de EU en Thailand gestart. Het ASEAN-mandaat uit 2007 vormt hiervoor de basis. De vierde onderhandelingsronde vond plaats van 8 tot en met 10 april 2014. Na de militaire coup in mei 2014 zijn de onderhandelingen stilgelegd. Conform de Raadsconclusies van 2017 zouden de onderhandelingen slechts worden heropend op het moment dat er een democratisch gekozen regering aan de macht is. Op 24 maart 2019 zijn er in Thailand democratische verkiezingen gehouden. Naar aanleiding hiervan stelde de Raad in haar conclusies van 14 oktober 2019[29] dat de nodige stappen moeten worden gezet om de onderhandelingen over een ambitieus en alomvattend handelsakkoord te hervatten. In maart 2023 werd aangekondigd dat de onderhandelingen weer hervat konden worden. Sindsdien hebben er **elf** onderhandelingsrondes plaatsgevonden. De laatste vond plaats **tussen 9 en 13 november**. Ook zijn er een uitwisselingen geweest van marktaanboden.

Verenigde Arabische Emiraten (*Comprehensive Economic Partnership Agreement*):
Op 10 april 2025 kondigde Commissievoorzitter Von der Leyen de start van onderhandelingen over een handelsakkoord tussen de EU en de Verenigde Arabische Emiraten (VAE) aan. De Commissie heeft de herziene onderhandelingsrichtsnoeren aan de Raad voorgelegd voor akkoord, waarover uw

[27] Investment Protection Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and the Republic of Singapore, of the other part - Consilium
[28] Kamerstuk 21 501-02, nr. 3398
[29] https://www.consilium.europa.eu/media/41182/st13066-en19.pdf, p. 8

Kamer op 13 juni 2025 is geïnformeerd.[30] De Raad heeft op 8 juli 2025 deze herziene onderhandelingsrichtsnoeren goedgekeurd. De onderhandelingen richten zich op het vergemakkelijken van de handel in goederen, diensten en investeringen, evenals samenwerking in strategische sectoren zoals hernieuwbare energie, groene waterstof en kritieke grondstoffen. **In oktober 2026 heeft de achtste onderhandelingsronde plaatsgevonden.**

Vietnam (*EU-Vietnam Investment Protection Agreement*):
Per 1 augustus 2020 is het EU-Vietnam handelsakkoord in werking getreden. Daarnaast is op 30 juni 2019 een investeringsakkoord tussen de EU en Vietnam ondertekend. Dit verdrag is op 12 februari 2020 door het Europees Parlement goedgekeurd. Alvorens het investeringsakkoord in werking kan treden, dient het door de nationale parlementen van de EU-lidstaten te worden goedgekeurd. **Na akkoord in de Ministerraad van 4 september 2026, zijn de goedkeuringsstukken aan de Raad van State voorgelegd voor advies. Na advies van de Raad van State wordt het verdrag met het voorstel van wet, de (eventueel gewijzigde) memorie van toelichting, en een nader rapport in reactie op het advies van de Raad van State ter goedkeuring aan het parlement voorgelegd.**

Zuid-Korea *(digitale handel):*
In 2023 kreeg de Commissie van de Raad mandaat om te onderhandelen over een akkoord, specifiek over digitale handel met Zuid-Korea. Uw Kamer heeft hierover een BNC-fiche ontvangen.[31] In 2025 hebben de EU en Zuid-Korea de onderhandelingen afgerond. Het akkoord voorziet in moderne en ambitieuze regels over digitale handel inclusief grensoverschrijdende gegevensstromen en vormt een aanvulling op het bestaande handelsakkoord tussen de EU en Korea, dat van kracht is sinds 2011. Het is een EU-only akkoord waarbij de goedkeuring via de Raad loopt, gezien het akkoord alleen onderdelen bevat die onder de exclusieve bevoegdheid van de Unie vallen. De Europese Commissie heeft de tekst ter goedkeuring aan de Raad voorgelegd. Uw Kamer ontving in september 2025 de kabinetsappreciatie van de overeenkomst inzake digitale handel met Zuid-Korea[32]. De Raad heeft in november 2025 met de overeenkomst ingestemd en in juni 2026 is de overeenkomst door beide partijen ondertekend. De EU en Zuid-Korea zullen nu overgaan tot ratificatie van het akkoord.

B.3 *Europa:*

Andorra, Monaco en San Marino (overkoepelend *Association Agreement*):
De huidige relatie tussen de EU en de drie microstaten Andorra, Monaco en San Marino is gebaseerd op een groot aantal afzonderlijke akkoorden. Sinds 8 maart 2015 wordt er onderhandeld om deze afzonderlijke akkoorden te integreren in, bij voorkeur, één associatieakkoord. De Raad heeft hiervoor op 4 december 2014 het mandaat verleend. Het doel van dit associatieakkoord is het vergroten van welvaart en het verder bestendigen van het goede nabuurschap, waarbij de microstaten nauwer geïntegreerd worden in de Europese Interne Markt terwijl er tegelijkertijd rekening wordt gehouden met de unieke eigenschappen van de betreffende landen. Op 14 september 2023 kondigde de Europese Commissie aan de onderhandelingen met Monaco op te schorten. De onderhandelingen met Andorra en San Marino gingen door op basis van het Raadsmandaat. Gedurende de Raad Algemene Zaken van 12 december 2023 kondigde de Commissie aan een onderhandelaarsakkoord met Andorra en San Marino te hebben bereikt. Op dinsdag 30 april 2024 heeft de Europese Commissie de concept-Raadsbesluiten ter ondertekening en sluiting van het associatieakkoord gedeeld. Uw Kamer ontving op 27 februari 2026 de kabinetsappreciatie van het associatieakkoord met Andorra en San Marino.[33] De Raad heeft op 16 juli jl. ingestemd met de concept-Raadsbesluiten.

[30] Kamerstuk 22 112, nr. 4083
[31] Kamerstuk 22 112, nr. 3685
[32] Kamerstuk 21 501-02, nr. 3249
[33] Kamerstuk 21 112, nr 4282

Azerbeidzjan (*Comprehensive Agreement*):
De huidige relatie tussen de EU en Azerbeidzjan is gebaseerd op een *Partnership and Cooperation Agreement* (PCA), dat in 1999 in werking is getreden. Op 14 november 2016 heeft de Raad de Commissie en de Hoge Vertegenwoordiger het mandaat gegeven voor het voeren van de onderhandelingen voor een breed akkoord, ter vervanging van het PCA. De onderhandelingen zijn gestart op 7 februari 2017. De zevende onderhandelingsronde over het handelsgedeelte van een nieuw akkoord vond plaats van 23 tot en met 25 april 2019 in Bakoe. De onderhandelingen hebben vertraging opgelopen en sinds juli 2021 wordt gepoogd een nieuwe onderhandelingsronde te organiseren. Streven is dat de volgende ronde zal plaatsvinden wanneer voortgang is geboekt in technische discussies.

Gibraltar (uitvloeisel Handels- en Samenwerkingsovereenkomst EU-VK):
In het akkoord met het VK is slechts opgenomen dat over de verhouding EU-Gibraltar nadere afspraken dienden te worden gemaakt. Deze beoogde EU-VK-overeenkomst inzake Gibraltar heeft als doel fysieke grensinfrastructuur en controles voor personen- en goederencontroles op de grens tussen Spanje en Gibraltar overbodig te maken, aangevuld met afspraken o.g.v. transport, milieu & klimaat, sociale zekerheidscoördinatie en burgerrechten die noodzakelijk zijn om bij te dragen aan gedeelde welvaart in de regio. Ook voorziet het mandaat in het opnemen van vrijwaringsmaatregelen om de veiligheid van het Schengengebied te waarborgen. Deze maatregelen zien onder meer op migratie- en veiligheidsvlak. Uw Kamer heeft een BNC fiche[34] ontvangen. Op 11 juni 2025 bereikten de EU, het VK, Spanje en Gibraltar een onderhandelaarsakkoord om alle fysieke grenscontroles en infrastructuur te verwijderen, met behoud van de integriteit van het Schengengebied, de interne markt en de douane-unie. De Commissie heeft de finale tekst van de overeenkomst in februari dit jaar met de Raad gedeeld. Uw Kamer heeft op 27 maart jl. een kabinetsappreciatie ontvangen van het akkoord[35]. Het verdrag is op 14 juli jl. getekend en wordt voorlopig toegepast sinds 15 juli jl.

Rusland (verdieping van het Partnership and Cooperation Agreement (PCA)):
In 1997 is het *Partnership and Cooperation Agreement (PCA)* tussen de EU en Rusland in werking getreden. In 2008 waren onderhandelingen begonnen over modernisering en uitbreiding van het PCA op basis van een mandaat van de Raad. Per besluit van de Raad zijn deze onderhandelingen sinds 2014 opgeschort. De reden hiervoor was de annexatie van de Krim door Rusland, alsook het conflict in Oost-Oekraïne. In reactie op de Russische invasie van Oekraïne heeft de EU aanvullende sancties ingevoerd die de handel met Rusland sterk beperken, alsmede verhoogde tarieven op graan, oliezaden, kunstmest en een scala aan landbouwgoederen.

Turkije (*Modernised Customs Union*):
Sinds 1995 vormen de EU en Turkije gezamenlijk een douane-unie. Voorts is Turkije sinds 1999 kandidaat-lidstaat van de Unie. Op 23 december 2016 heeft de Europese Commissie een aanbeveling voor een mandaat gedaan aan de Raad om de douane-unie te moderniseren. Tevens wenst de Commissie de douane-unie uit te breiden met afspraken op het gebied van landbouw, handel in diensten en overheidsaanbestedingen. De Europese Raad (ER) herhaalde in juni 2021 dat indien Turkije zich constructief blijft opstellen, de Europese Unie bereid is om op een gefaseerde, proportionele en omkeerbare wijze de samenwerking met Turkije op een aantal gebieden te intensiveren. In dat verband constateerde de ER dat op technisch niveau een begin was gemaakt met het werk aan een mandaat voor de eventuele modernisering van de douane-unie. De ER onderstreepte dat aanvullende *guidance* van de ER nodig is voordat de Raad een dergelijk mandaat

[34] Kamerstuk 22 112, nr. 3206
[35] Kamerstuk 22 112, nr. 4298

mag aannemen. Mede op Nederlands aandringen herhaalde de ER dat een dialoog over mensenrechten en de rechtsstaat een integraal onderdeel van de betrekkingen tussen de EU en Turkije blijft. Eind november 2023 publiceerden de Commissie en de Europese Dienst voor Extern Optreden een strategisch rapport over de stand van zaken van de relatie tussen de EU en Turkije met aanbevelingen om de relatie te intensiveren.[36] Uw Kamer is hierover geïnformeerd.[37] Sinds 2024 vindt een *High-Level Dialogue on Trade* op ministerieel niveau plaats tussen Turkije en de Commissie. Deze constructieve dialoog is nuttig voor het adresseren van wederzijdse handelsbarrières, en draagt daarmee bij aan een betere implementatie van de douane unie.

Zwitserland:
Het kader voor de betrekkingen tussen de EU en Zwitserland wordt momenteel gevormd door meer dan 100 afzonderlijke bilaterale akkoorden die over de afgelopen decennia zijn afgesloten. De EU en Zwitserland hebben eerder onderhandeld over een *Institutional Framework Agreement* (IFA) ter modernisering cq. vervanging van deze akkoorden. Zwitserland heeft op 26 mei 2021 unilateraal het besluit genomen het onderhandelingsresultaat niet vast te stellen. Deze beslissing heeft het Zwitserse binnenlandse debat over de betrekkingen tussen de EU en Zwitserland verdiept. Op 15 december 2023 heeft de Zwitserse Bondsraad een nieuw conceptmandaat aangenomen voor het starten van onderhandelingen met de EU gebaseerd op een *common understanding* tussen de Commissie en Zwitserland. Deze *common understanding* zet een breed pakket aan maatregelen uiteen ter modernisering en verdere ontwikkeling van de bilaterale relatie.[38] Op 20 december 2023 publiceerde de Commissie een onderhandelingsmandaat aan de Raad om de onderhandelingen met Zwitserland te starten o.b.v. de *common understanding*. Uw Kamer heeft hierover een BNC-fiche ontvangen.[39] Op 20 december 2024 hebben de Europese Commissie en Zwitserland een onderhandelaarsakkoord bereikt. Op 13 juni 2025 heeft de Zwitserse Bondsraad het akkoord goedgekeurd en is het binnenlandse consultatieproces geopend, dat liep tot 31 oktober 2025. Het pakket is aan het Zwitserse parlement voorgelegd. Daarnaast zal er een referendum plaatsvinden. Besluit over het type referendum volgt naar verwachting eind 2026. Aan EU-zijde heeft de Commissie op 13 juni 2025 voorstellen ingediend aan de Raad voor ondertekening en sluiting van de akkoorden. Op 21 oktober 2025 heeft de Raad ingestemd met de deelname en voorlopige toepassing van Zwitserse deelname aan overige Uniprogramma's, waaronder Horizon Europe. Op 24 februari 2026 stemde de Raad in met ondertekening van het derde bilaterale pakket tussen de EU en Zwitserland. Uw Kamer heeft voorafgaand de kabinetsappreciatie ontvangen[40]. Dit pakket is op 2 maart jl. ondertekend.

B.4 *Noord- en Midden-Amerika*:

Economisch Partnerschap met de landen in de Cariben (CARIFORUM-EU EPA):
In 2008 zijn de onderhandelingen over het CARIFORUM-EU EPA afgerond, waarna de goedkeuringsprocedures zijn gestart en het EPA voorlopig wordt toegepast, behalve in Haïti. Nederland heeft het akkoord in 2013 geratificeerd. Het EPA treedt definitief in werking wanneer alle partijen hebben geratificeerd.[41] In het monitoringsrapport over de voorlopige toepassing van het EPA, dat op 2 september 2024 is gepubliceerd[42], wordt geconcludeerd dat nog steeds gewerkt moet worden aan de implementatie van het EPA. Het EPA bevat in artikel 145 een bepaling over het beschermingsniveau voor geografische aanduidingen. Er is in het kader van het EPA geen lijst van

[36] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=CELEX%3A52021JC0008
[37] Kamerstuk 21 501-02, nr. 2821
[38] Common Understanding with Switzerland (europa.eu)
[39] Kamerstuk 22 112, nr. 3895
[40] Kamerstuk 21 501-02, nr. 3344
[41] https://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/treaties-agreements/agreement/?id=2008034
[42] https://circabc.europa.eu/ui/group/09242a36-a438-40fd-a7af-fe32e36cbd0e/library/c615c182-b737-4a2b-a8d8-5cb2697559df/details?download=true

beschermde geografische aanduidingen voor landbouwproducten, voedingsmiddelen, wijnen en gedistilleerde dranken opgesteld. De Commissie heeft sinds 2017 het mandaat om hierover te onderhandelen met CARIFORUM.[43] Op verzoek van CARIFORUM, stelt de Commissie voor om het onderhandelaarsmandaat uit te breiden naar niet-agrarische geografische aanduidingen.[44] De Raad heeft dit voorstel op 9 december 2024 goedgekeurd.[45] De onderhandelingen hierover met CARIFORUM zijn nog steeds gaande.

Canada *(digitale handel):*
De Commissie heeft op 10 september 2025 een aanbeveling voor een Raadsbesluit met bijbehorende onderhandelingsrichtsnoeren gepubliceerd waarin zij de Raad verzoekt om de onderhandelingen over een overeenkomst inzake digitale handel met Canada te starten. Uw Kamer ontving de kabinetsappreciatie van deze onderhandelingsrichtsnoeren via een BNC-fiche in oktober 2025.[46] De beoogde overeenkomst zal als een opzichzelfstaande overeenkomst fungeren, ter aanvulling op de bestaande Brede Economische- en Handelsovereenkomst (*Comprehensive Economic and Trade Agreement*, CETA) tussen de EU en Canada. **Het betreft een *EU-only* overeenkomst.** De Raad heeft in november 2025 ingestemd met de onderhandelingsrichtsnoeren. In het voorjaar van 2026 zijn de onderhandelingen gestart **en op 30 oktober 2026 kondigden de EU en Canada aan dat de onderhandelingen zijn afgerond. De teksten zullen nu juridisch opgeschoond en vertaald worden waarna deze ter goedkeuring aan de Raad worden voorgelegd. Uw Kamer zal een appreciatie van het akkoord ontvangen wanneer de teksten aan de Raad worden voorgelegd.**

Costa Rica *(digitale handel)*
De Commissie heeft in september 2026 een aanbeveling voor een Raadsbesluit met bijbehorende onderhandelingsrichtsnoeren gepubliceerd waarin zij de Raad verzoekt om de onderhandelingen over een overeenkomst inzake digitale handel met Costa Rica te starten. Uw Kamer ontving de kabinetsappreciatie van deze onderhandelingsrichtsnoeren op 1 oktober 2026[47]. Deze overeenkomst beoogt de digitale handel tussen beide partijen te stimuleren, ter aanvulling op het bestaande associatieakkoord tussen de EU en Centraal-Amerika. De Raad heeft in oktober ingestemd met de onderhandelingsrichtsnoeren en naar verwachting zullen de onderhandelingen op korte termijn starten.

Mexico (modernisering *EU-Mexico Global Agreement*):
Op 23 mei 2016 heeft de Raad het onderhandelingsmandaat ten behoeve van de modernisering van het bestaande *EU-Mexico Global Agreement* uit 1997, dat sinds 2000 in werking is, goedgekeurd. Op 28 april 2020 is er een onderhandelaarsakkoord bereikt tussen de Europese Commissie en Mexico. De Commissie is met de Mexicaanse onderhandelaars overeengekomen om het handelsdeel van het akkoord als een op zichzelf staand interim-akkoord te ondertekenen en in werking te laten treden. Na inwerkingtreding van het *Global Agreement* als geheel zal het interim-akkoord dan kunnen vervallen. Dat zou betekenen dat het handelsgedeelte van de Global Agreement als tussentijds handelsakkoord aan de Raad wordt voorgelegd. Het kabinet zal bij de voorlegging een standpunt innemen over de vorm en inhoud van het akkoord zoals aangeboden door de Europese Commissie aan de Raad. Het handelsdeel van de *Global Agreement* zet in op 97% liberalisering van de handel in goederen. Voor Nederland is van belang het wegnemen van onnodige belemmeringen, zoals niet-tarifaire obstakels, het openstellen van aanbestedingsprocedures op sub-federaal niveau en de

[43] eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017PC0557&qid=1730452264673
[44] Verordening (EU) 2023/2411 van het Europees Parlement en de Raad van 18 oktober 2023 betreffende de bescherming van geografische aanduidingen voor ambachtelijke en industriële producten
[45] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202500010
[46] Kamerstuk 22 112, nr. 4193
[47] Kamerstuk 21501-02, nr. 3493

afspraken voor vergrote markttoegang voor landbouwproducten, zoals zuivel, pluimvee, varkens, eierproducten, aardappelen, bloembollen en granen. Ten opzichte van de bestaande EU-Mexico overeenkomst zijn nu ook anti- corruptiebepalingen en een hoofdstuk over duurzame ontwikkeling opgenomen. Ook zal voor het eerst het maatschappelijk middenveld een rol krijgen in de monitoring van het akkoord. Voor wat betreft het investeringsdeel van het *Global Agreement* is Mexico akkoord gegaan met het voorstel van de EU voor de oprichting van het *Investment Court System*. Op 17 januari 2025 heeft de Europese Commissie bekend gemaakt dat de onderhandelingen over de modernisering van de bestaande EU-Mexico Global Agreement afgerond zijn. De Raadsbesluiten voor de sluiting en de ondertekening van de gemoderniseerde Global Agreement en de interim handelsovereenkomst (iTA) zijn op woensdag 3 september 2025 gedeeld. Het kabinet heeft een appreciatie[48] van de overeenkomsten opgesteld, inclusief de voorgenomen positie in de Raad, en heeft dit op 14 november 2025 met de Kamer gedeeld. Op 22 mei 2026 hebben Mexico en de Europese Unie de gemoderniseerde Global Agreement (MGA) en de interim handelsovereenkomst (iTA) getekend. Ook de individuele EU lidstaten waaronder Nederland, hebben de gemoderniseerde Global Agreement ondertekend. Aan de EU-zijde zijn de interne procedures voor de ratificatie van het iTA doorlopen. Na ratificatie door Mexico kan het iTA in werking treden. Het MGA betreft een gemengd akkoord dat ter goedkeuring aan het parlement zal worden voorgelegd. Uw Kamer wordt hierover volgens de gebruikelijke procedures geïnformeerd.

Verenigde Staten:
Op 15 april 2019 is een Raadsbesluit aangenomen waarmee twee mandaten aan de Europese Commissie zijn verleend voor onderhandelingen met de Verenigde Staten. Het gaat om (1) een mandaat voor onderhandelingen over een handelsakkoord beperkt tot tariefverlaging voor industriële goederen, inclusief visserij, en (2) een mandaat voor onderhandelingen over een akkoord met betrekking tot erkenning van elkaars conformiteitsbeoordeling.[49] Op het terrein van deze twee mandaten zijn afgelopen periode geen nieuwe ontwikkelingen geweest. In het Raadsbesluit van 15 april 2019 is tevens het onderhandelingsmandaat voor de *Transatlantic Trade and Investment Partnership* (TTIP) als verouderd en niet meer relevant verklaard.

Op 20 juli 2023 heeft de Raad een mandaat verleend aan de Commissie om onderhandelingen te starten over een EU-VS grondstoffenakkoord.[50] Het beoogde akkoord heeft tot doel om de waardeketens van grondstoffen die worden gebruikt bij de productie van de accu's van elektrische voertuigen te versterken. Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen in deze onderhandelingen geweest.

Wel zijn de Europese Unie en de Verenigde Staten op 21 augustus 2025 een gezamenlijke verklaring over tarieven[51] overeengekomen. Deze verklaring is niet juridisch bindend en is derhalve ook geen handelsakkoord. De in de verklaring gemaakte tarievenafspraken worden door de partijen via de eigen geldende wetgevingsprocessen geïmplementeerd. Aan EU-zijde zijn twee verordeningen door de Europese Commissie voorgelegd aan de Raad en aan het Europees Parlement. Uw Kamer heeft een kabinetsappreciatie ontvangen in de vorm van een BNC-fiche[52]. Na afronding van de triloogonderhandelingen zijn de EU-verordeningen op 1 juli jl. in werking getreden. Momenteel werken de EU en de VS aan verdere uitwerking van de gezamenlijke verklaring.

B.5 Oceanië:

[48] Kamerstuk 21 501, nr. 3271.
[49] https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2019/04/15/trade-with-the-united-states-council-authorises-negotiations-on-elimination-of-tariffs-for-industrial-goods-and-on-conformity-assessment/
[50] Kamerstuk 21 501-02, nr. 2705
[51] https://policy.trade.ec.europa.eu/news/joint-statement-united-states-european-union-framework-agreement-reciprocal-fair-and-balanced-trade-2025-08-21_en
[52] Kamerstuk 22 112 nr. 4189

Australië (*EU-Australia Free Trade Agreement*):
Het mandaat om te onderhandelen over een handelsakkoord tussen de EU en Australië werd op 22 mei 2018 door de Raad vastgesteld.[53] Er werd onderhandeld over een handelsakkoord binnen de exclusieve competentie van de EU. Er is geen sprake van onderhandelingen over investeringsbescherming. Op 18 juni 2018 werden de onderhandelingen tussen de EU en Australië officieel geopend. Het streven bestond om eind 2023 tot een onderhandelaarsakkoord te komen, echter een aantal inhoudelijke punten stonden nog open waardoor die deadline niet werd gehaald.[54] De gesprekken werden vervolgens halverwege 2025 heropend, met hernieuwde inzet van beide zijden. Op 24 maart 2026 zijn de onderhandelingen succesvol afgerond. Naar verwachting worden de conceptteksten spoedig aan de Raad voorgelegd. Uiteraard zal een kabinetsappreciatie voor uw Kamer worden opgesteld met een inhoudelijk oordeel over het akkoord.

Economisch Partnerschap met de ACP-landen in de Stille Oceaan (*EU-Pacific EPA*):
De onderhandelingen over een regionale EPA met de ACP-landen in de Stille Oceaan worden gevoerd met de Cookeilanden, Fiji, Kiribati, de Marshalleilanden, de Federale Staten van Micronesië, Nauru, Niue, Palau, Papoea-Nieuw-Guinea, Samoa, de Salomonseilanden, Oost-Timor, Tonga, Tuvalu en Vanuatu. Met Papoea-Nieuw-Guinea, Fiji, Samoa en de Salomonseilanden is een interim-EPA overeengekomen die voorlopig wordt toegepast.[55] Naar verwachting treden Tuvalu, Niue, Tonga en Vanuatu op korte termijn toe tot het iEPA. Uw Kamer is hier op 10 januari 2024[56] en 15 maart 2024[57] over geïnformeerd. Op 13 maart 2025 is de toetreding van Vanuatu tot het iEPA aan de Raad aangeboden ter besluitvorming.[58] Er worden voorbereidingen getroffen voor de toetreding tot het iEPA van Timor-Leste, Micronesië en de Marshalleilanden. Kiribati en de Cook-eilanden tonen ook interesse.

B.6 Zuid-Amerika:

Chili (modernisering *Association Agreement*):
Het associatieakkoord tussen de EU en Chili kwam in 2002 tot stand en is in 2005 in werking getreden. De EU en Chili besloten in 2013 de mogelijkheden te verkennen om onder andere het handelsgedeelte van het bestaande associatieakkoord te moderniseren. Om de toegevoegde waarde, de omvang en de ambitie te verkennen, werd in 2014 een gezamenlijke werkgroep opgericht. De Europese Commissie heeft in 2016 de *stakeholders* consultatie en het *scoping paper* afgerond. Op 13 november 2017 werd het onderhandelingsmandaat door de Raad goedgekeurd. Het mandaat is openbaar.[59] Op 9 december 2022 hebben de EU en Chili de onderhandelingen over een gemoderniseerd geavanceerd kaderovereenkomst inhoudelijk afgerond. Het gaat om een *Advanced Framework Agreement* (AFA) met twee delen: a) een politiek partnerschapsdeel en b) een handels- en investeringendeel. Daarnaast is overeenstemming bereikt met Chili over een interim handelsakkoord (iTA) dat de handelsafspraken van het AFA repliceert. Het kabinet heeft de Kamer geïnformeerd over de inhoud van de overeenkomsten, de kabinetsappreciatie, het besluitvormingsproces en de voorgenomen kabinetspositie ten aanzien van de Raadsbesluiten inzake het iTA en het AFA.[60] Op 13 december 2023 hebben Chili en de EU het iTA en het AFA ondertekend. Ook de individuele EU lidstaten waaronder Nederland, hebben het AFA ondertekend. In maart 2024 heeft de Raad ingestemd met de goedkeuring van het iTA, waarmee ratificatie aan EU-zijde is

[53] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52017PC0472
[54] Kamerstuk 21 501-02, nr. 2784
[55] https://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/treaties-agreements/agreement/?id=2009024
[56] Kamerstuk 21 501-02 nr. 2796
[57] Kamerstuk 21 501-02 nr. 2862
[58] Kamerstuk 21 501-02 nr. 3085
[59] https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/chile/eu-chile-agreement_en
[60] Kamerstuk 21 501-02, nr. 2715

afgerond. Op 13 november 2024 heeft Chili zowel de iTA als het AFA geratificeerd. De iTA is op 1 februari 2025 in werking getreden. Het AFA betreft een gemengd akkoord dat ter goedkeuring aan het parlement zal worden voorgelegd. Uw Kamer wordt hierover volgens de gebruikelijke procedures geïnformeerd.

Ecuador (Sustainable Investment Facilitation Agreement):
De Commissie heeft op 29 juli 2025 het voornemen om onderhandelingen te starten met Ecuador over een duurzame investeringsfacilitatieovereenkomst (SIFA) ter besluitvorming voorgelegd aan de lidstaten. Uw Kamer is reeds geïnformeerd over de mandaatverlening.[61] Inmiddels is het mandaat aangenomen. Nadat de onderhandelingen in november 2025 van start zijn gegaan, kondigde de Commissie op 23 januari jl. aan dat de onderhandelingen reeds zijn afgerond. Op 11 september jl. heeft de Europese Commissie het concept-Raadsbesluit ter besluitvorming aangeboden aan de Raad. Uw Kamer **is** hierover geïnformeerd.

Mercosur:
Argentinië, Brazilië, Paraguay, Uruguay en sinds juli 2024 Bolivia zijn lid van Mercosur. Het lidmaatschap van Venezuela is op 1 december 2016 geschorst (eerst tijdelijk, in augustus 2017 bevestigd). In 1999 zijn de onderhandelingen over een EU-Mercosur akkoord gestart. Venezuela is niet betrokken bij de onderhandelingen met de EU en dat geldt vooralsnog ook voor Bolivia. Op 28 juni 2019 werd een eerste onderhandelaarsakkoord bereikt.[62] De Commissie heeft haar *Sustainability Impact Assessment* in maart 2021 samen met een eigen positie paper gepubliceerd.[63] In maart 2023 heeft de Commissie een voorstel gedaan om te komen tot een additioneel instrument over aanvullende duurzaamheidsafspraken bij het handelsdeel van het onderhandelaarsakkoord uit 2019.[64] Op 14 september 2023 hebben de Mercosur-landen een formele reactie gestuurd aan de Europese Commissie over dit voorstel. Uw Kamer is hier op 5 oktober 2023 over geïnformeerd.[65] Op 6 december 2024 zijn de onderhandelingen tussen de EU en de Mercosur-landen over een EU-Mercosur akkoord inhoudelijk afgerond. Uw Kamer is hier op 16 december 2024 over geïnformeerd.[66] Zoals aangegeven in de brief aan uw Kamer van 10 september jl.[67] heeft de Commissie op 3 september jl. de definitieve teksten van het EU-Mercosur akkoord ter besluitvorming aangeboden aan de Raad. Op 8 oktober jl. heeft de Commissie een wetsvoorstel over de operationalisering van de vrijwaringsafspraken in het akkoord gepubliceerd.[68] Op 14 november 2025 heeft het kabinet een positieve appreciatie van het EU-Mercosur akkoord aangeboden aan uw Kamer, met daarin de bevestiging dat het kabinet voornemens is in te stemmen met het akkoord.[69] Op 16 december 2025 is motie Van der Burg (21 501-02, nr. 3309) aangenomen door uw Kamer, die het kabinet verzoekt in te stemmen met het EU-Mercosur akkoord en zich in te zetten voor een spoedige totstandkoming en inwerkingtreding van het verdrag. De Raad heeft op 9 januari 2026 met gekwalificeerde meerderheid ingestemd met de ondertekening en voorlopige toepassing van het EU-Mercosur akkoord. Vervolgens is het akkoord op 17 januari 2026 in Paraguay ondertekend namens de EU en de Mercosur-landen. Het akkoord ligt momenteel ter goedkeuring bij het Europees Parlement. Naar verwachting zal dit vertraging oplopen naar aanleiding van de aanvraag door het Europees Parlement bij het Hof van Justitie van de Europese Unie om advies inzake het akkoord. De interim-handelsovereenkomst wordt in de tussentijd per 1 mei 2026 voorlopig toegepast.

---

[61] Kamerstuk 22 112, nr. 4172
[62] https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/mercosur/
[63] https://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=2260
[64] https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/mercosur/eu-mercosur-agreement/documents_en
[65] Kamerstuk 31 985, nr. 82
[66] Kamerstuk 31 985, nr. 85
[67] Kamerstuk 31 985, nr. 106
[68] eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52025PC0639.
[69] Kamerstuk 31 985, nr. 107

C. Bilaterale Nederlandse investeringsakkoorden (IBO's)

Ghana:
In april 2023 zijn de eerste verkennende gesprekken gestart tussen Nederland en Ghana om het huidige investeringsakkoord (dat dateert uit 1989) te vervangen door een gemoderniseerd investeringsbeschermingsakkoord. De eerste verkennende gesprekken waren positief en constructief. Wanneer de goedkeuring van de Europese Commissie verkregen is, zullen de onderhandelingen officieel van start gaan.

Nigeria:
In juni 2023 zijn de heronderhandelingen van de bestaande investeringsbeschermingsovereenkomst (IBO) gestart. De eerste verkennende gesprekken waren positief en constructief. Sindsdien hebben vijf onderhandelingsronden plaatsgevonden, waarvan de laatste in november 2024 een online onderhandelingsronde was. De volgende onderhandelingsronde is nog niet gepland.

Tanzania:
In vervolg op de inzet op heronderhandelingen met Ghana en Nigeria wordt ingezet op het heronderhandelen van het huidige investeringsakkoord tussen Nederland en Tanzania door een gemoderniseerd investeringsbeschermingsakkoord, na goedkeuring van de modeltekst door de Europese Commissie. Er wordt gepoogd op korte termijn de heronderhandelingen te hervatten na positief bericht van Tanzaniaanse zijde.

Turkije:
In 2019 zijn verkennende gesprekken gestart met Turkije over de heronderhandelen van het bestaande investeringsbeschermingsakkoord. De laatste gesprekken vonden plaats in 2020. Er **wordt gepoogd op korte termijn** de heronderhandelingen te hervatten.

Qatar
Naar aanleiding van verzoeken daartoe van Qatar is aangegeven dat Nederland openstaat voor onderhandelingen over een modern investeringsbeschermingsakkoord. Er wordt gepoogd op korte termijn deze onderhandelingen te starten na positief bericht van Qatarese zijde.

Verenigde Arabische Emiraten (VAE):
Nederland en de VAE hebben in 2013 een investeringsbeschermingsovereenkomst ondertekend. Deze IBO is door VAE geratificeerd. NL heeft deze IBO niet geratificeerd maar een wijzigingsprotocol geformuleerd op basis van de nieuwe modeltekst dat is voorgelegd aan de VAE.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

TER BESLISSING

Aan R
Van
Via
Kopie aan
Afgestemd met

Bescherming persoonlijke levenssfeer

Datum
11 november 2026

Onze referentie
BZ2633867

Opgesteld door

Bescherming persoonlijke levenssfeer

Bijlage(n)
2

nota

Geannoteerde Agenda Raad Buitenlandse Zaken Handel
d.d. 30 november 2026

Aanleiding

De formele Raad Buitenlandse Zaken Handel vindt plaats op 30 november 2026 te Brussel.

Geadviseerd besluit

Uw akkoord met de verzending van de geannoteerde agenda, de voortgangsrapportage handelsakkoorden en ondertekening van de aanbiedingsbrieven aan de voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer.

Kernpunten

- De formele RBZ Handel zal bespreken:
  - Tijdens de plenaire vergadering: 1) de handelsbetrekkingen van de EU met de VS, 2) economische veiligheid en diversificatie, en 3) CPTPP;
  - Tijdens het ontbijt: de inzet van de OESO met betrekking tot de impact van overconcentratie en structurele overcapaciteit.
  - Tijdens de lunch: een werklunch over de handelsrelatie met de VS.
- Daarnaast wordt onder het kopje Overig in dezelfde Kamerbrief nader ingegaan op:
  - Stand van zaken Wet internationaal verantwoord ondernemen;
  - Versterking ondersteuning bedrijfsleven IMVO;
  - Toezegging verkenning rijksbrede toepassing IMVO-voorwaarden;
  - Toezegging vermindering informatieverzoeken aan ondernemers voor gebruik van het handelsinstrumentarium.